

УДК: 657.1.012

Бурлан Світлана

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ТРЕНД БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Burlan Svitlana

Admiral Makarov National University of Shipbuilding

DIGITALIZATION AS A KEY TREND IN ACCOUNTING

Одним з основних факторів впливу на бізнес, громадян та організацій на сучасному етапі є діджиталізація. Бізнесове середовище принципово змінилося внаслідок використання цифрових технологій – створено цифрові активи, переглянуто сталі практики компанії, переосмислено щоденні завдання бізнесу, змінилася структура трудових ресурсів та вимоги до них. Діджиталізація сприяла суттєвим змінам і в бухгалтерського обліку, зокрема, він став більш продуктивним, швидким, економічно ефективним і інтерактивним [1]. Крім того, впровадження цього процесу в систему бухгалтерського обліку також створює суттєві виклики для бізнесу з точки зору вибору релевантних технологій та їх подальшого адекватного використання в розрізі різних задач і груп користувачів. Відповідно в умовах діджиталізації бухгалтерського обліку мають бути розроблені нові стратегії для вирішення основних завдань бухгалтерського обліку, включаючи зміни до змісту фінансової звітності, збору та аналізу даних, підтримки процесу прийняття рішень, виставлення рахунків, нарахування заробітної плати тощо [2, 3].

Зауважимо, що бухгалтерський облік є своєрідним хабом для операцій і задач бізнесу. В силу цього, розвиток цифрових технологій в площині бухгалтерського обліку є суттєвою тенденцією – оскільки без діджиталізації бізнесу на сучасному етапі складно підтримувати ефективну систему бухгалтерського обліку, що окремо підкреслюється в профільному дослідженні аудиторсько-консалтингової компанії PwC [6].

Діджиталізація бухгалтерського обліку набуває все більшої динаміки та ваги з широкого спектру причин як екзогенної, так і ендогенної природи. Зокрема, постають такі задачі як стандартизація та автоматизація звітів, прискорене прийняття рішень, більш швидкий доступ до даних та контроль їх якості, що є неможливим без цифрових рішень для системи бухгалтерського обліку.

На практичному рівні діджиталізація бухгалтерського обліку може сприяти скороченню витрат, поліпшенню якості інформаційних даних та економії часу. Як приклади цього – онлайн-платежі та виставлення рахунків-фактур, скоріше прийняття рішень, безпаперовий облік та безпечний доступ до облікових даних та їх зберігання.

Поміж основних технологій, що зробили можливим масову діджиталізацію фінансової роботи, KPMG [4] називає такі технології, що мають значний вплив на цифровізацію бухгалтерського обліку:

- Великі дані (Big Data),
- Блокчейн (Blockchain),
- Хмарні сервіси (Cloud Services),
- Інтернет речей.

Поняття Big Data відноситься до методу аналізу надвеликих обсягів даних, які не можуть бути оброблені за допомогою стандартних інструментів. Big Data, зокрема, дозволяє автоматизувати бухгалтерський облік, приділяти більше уваги стратегічним проектам, а не операційним. При цьому зауважимо, що технологія Великих даних має недоліки, такі як низька кібербезпека та загрози безпеці особистих даних.

Блокчейн являє собою систему, яка дозволяє користувачам одночасно отримувати доступ до одних і тих же даних з декількох джерел. За своєю сутністю блокчейн є базою даних, яка зберігає записи даних в мережі комп'ютерів в прозорий, послідовний і незмінний спосіб. Ця технологія дозволяє краще зрозуміти попередні транзакції, посилює довіру користувачів до якості та правдивості даних, уможлиблює простіше їх зберігання та підтримує швидке передавання. Блокчейн, наприклад, надає можливість сторонам здійснювати цифровізоване виставлення рахунків, коли документи передаються в цифровому вигляді, а процес відстежується в Інтернеті. До недоліків використання технології блокчейн можна віднести: відсутність достатньої надійності технології, щоб гарантувати надійність системи, брак знань про технологію серед спільноти бухгалтерів, значні витрати, необхідні для її використання.

Технологія Інтернету речей (IoT) в бухгалтерському обліку покликана зв'язати різні складові бізнес-процесу в розрізі задач і функцій бухгалтерського обліку. IoT має ряд переваг, включаючи доступ до даних в режимі реального часу, більш швидке та безпечне передавання даних між пристроями, поглиблення бухгалтерської аналітики. Проте використання нових технологій часто створює більш ризиковані обставини, зокрема, ризик цифрової атаки, коли пристрої знаходяться в режимі он-лайн з'єднання. Контроль зовнішнього доступу до даних та забезпечення регулярної роботи IoT може допомогти збільшити рівень кібербезпеки, пов'язаний з IoT [5].

Однак слід зазначити, що незважаючи на переваги цифровізації бухгалтерського обліку, організації все ще вагаються з використанням передових цифрових технологій. Про це свідчать і результати опитування аудиторсько-консалтингової компанії KPMG. Зокрема, половина респондентів широко використовувала хмарний облік у пілотних проектах, але більшість респондентів не зацікавлені в технології блокчейн. Згідно з дослідженням KPMG, цифрові інструменти управління бізнес-процесами (BPM), які призначені для автоматизації фінансових процедур бізнесу, також недостатньо використовуються респондентами [4].

Враховуючи вищезазначене, можна визначити такі проблеми діджиталізації бухгалтерського обліку на сучасному етапі [6]:

- низьку якість даних;
- недостатній економічний ефект від інвестицій у цифрові технології роботи з даними;
- неетичне програмування алгоритмів штучного інтелекту;
- брак організаційної культури роботи з даними.

Низька якість даних, як правило, пов'язана з відсутністю їх узгодженості та точності. Крім того, через відсутність відповідних технологій та компетенцій бухгалтери часто не можуть розпізнавати та визначати пріоритети серед даних, що мало би сприяти посиленню ефективності у прийнятті рішень. Низькі темпи впровадження штучного інтелекту компаніями посилюють ці ускладнення.

Недостатній економічний ефект від інвестицій у цифрові технології роботи з даними пояснюється нездатністю підприємств згодом ефективно використовувати отримані компетенції щодо аналізу даних.

Неетичне програмування алгоритмів штучного інтелекту виникає, коли комп'ютер приймає рішення замість людини. В цих умовах існує ризик побудови алгоритму штучного інтелекту неетичним способом, що може привести до вибору комп'ютером помилкового рішення від імені компанії або організації. Для усунення такої небезпеки необхідно впровадити інструменти регулювання та моніторингу роботи штучного інтелекту в бухгалтерському обліку.

Брак організаційної культури роботи з даними робить неможливим отримання позитивного ефекту від системи аналізу даних. При відсутності відповідної

організаційної культури інвестиції компанії в систему аналізу даних не матимуть практичного результату.

В даному контексті важливим є усвідомлення спеціалістами бухгалтерії зростаючої ролі цифрових технологій в їх роботі та прийнятті управлінських рішень в бізнесі. Тому оволодіння ІТ-навичками повинно стати першочерговим пріоритетом для адаптації бухгалтерського персоналу до цифрових технологій.

Список використаних джерел:

1. Begum D. Digital transformation of accounting in India. *Emperor International Journal of Finance and Management Research*. 2019. №5(10). С. 6-12.
2. Knudsen D. Elusive boundaries, power relations, and knowledge production: A systematic review of the literature on digitalization in accounting. *International Journal of Accounting Information Systems*. 2020. №36. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1467089518301350?via%3Dihub>
3. Назарова К.О., Мойсеєнко О.М. COVID-криза як драйвер диджиталізації бухгалтерських процедур. *Бізнес-Інформ*. 2020. №6. С. 227–234.
4. KPMG. Digitalization in accounting 2020 study. URL: https://hub.kpmg.de/digitalization-in-accounting-2020?utm_campaign=Digitalization%20in%20Accounting%202020&utm_source=AEM.
5. ISACA. Security Issues in IoT: Challenges and Countermeasures. URL: https://www.isaca.org/-/media/files/isacadp/project/isaca/articles/journal/2019/volume-1/security-issues-in-iot_joa_eng_0119.
6. PwC. Reimagine digital: Digital-first for growth. URL: <https://www.pwc.com/sg/en/publications/assets/digital-first-for-growth.pdf>.